

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLXIX. Dives sub Tyranno auctionatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

derit valetudo, oratoremne consulat? Quid nunc ego enumerem contra quot fortunæ injurias Medicina advocetur? illam valetudinem qua spiritus frangitur? an illam qua visus periclitantur? an illam qua vulnera curanda sunt? an illam qua debilitati occurritur? removeam medicinam, tu philosophæ consolaberis? Quod hominum genus est, qui sexus, quæ ætas, quæ non utilitatem ex hac petat? Itaque etiam si medicina vinci fata non potuerunt, productus tamen ¹ usque ad eam pater noster, qui tres liberos habebat.

CCLXIX.

Dives sub Tyranno auctonatus.

DEPOSITI SIT ACTIO. Pauper & dives amici erant. Pauperi duo filii adolescentes. Cum Tyrannus esse cœpisset in civitate, dives facta auctione discessit. Rumor erat pecuniam apud pauperem esse depositam. Tyrannus accersit pauperem: torfit ipsum, torfit & filios ejus. Cum ille pernegaret penes se esse, dimissus est. Postea tyrannus occisus est: redit dives, petit pecuniam quam se deposuisse apud pauperem dixit: & duos servos quos solos exilii comites habuerat, in quæstionem pollicetur.

DECLAMATIO.

DEpositum peto. Scio hunc esse ordinem probationis, ut primum ostendam habuisse pecuniam, quam deponerem. De hoc nemo dubitat: dives fui. Etiam si me cupiditas amici ad duos servos redegit: aliquando tamen numerabar inter principes hujus civitatis. Et ut sciatis pecuniam non satis esse, patrimonium meum detinet: si domum, si mancipia, si vendita esse omnia, si in pecuniam redacta constabit, superest, ut deponendæ pecuniæ habuerim causam. Fuisse me in metu fortunæ hujus, quam patior, manifestum est: nihil minus fuisse rationis, quam ut mecum pecuniam ferrem, liquere omnibus credo. Nec illud tantummodo dico, ne persequeretur tyrannus, ne quis itineris

¹ *Usque ad eam.*] Et hic quoque locus emendatione indiget. *Pith.*

neris casus auferret, ne fugientem onus ipsum gravaret. Potestis aliquid etiam ex ipso fugæ comitatu colligere: ne servos quidem amplius quam duos duxi. Deponendi fuit ratio. Proximum est, ut quæramus, ¹ apud quem deponendum fuit. Apud aliquem in civitate, quis amicior mihi in quo plus esse fidei existimavi? Hoc probandum diutius foret, nisi sciretis, constitit inter omnes. Dicat iste quam multa volet adversus famam, dum tamen constet nil aliud esse istam, quam ² sensum civitatis. Si ab universis tamen ad singulos vocamur, & tyrannum testem dabo. Illum quidem neque ego laudo: sed ipsa vitia ejus, ipsa scelera facient huic rei auctoritatem, ³ ubi pecuniam credidit esse. Qui quærebat, non dubitavit, ut torto tibi & perneganti non crederet: ut quæstionem usque in liberos minitaretur. Sed in tormentis (inquit) perseveravi. Quam honeste feceras, si redderes. Sed & liberi perseverarunt. Nam & tu fortasse propter illos perseverasti. Neque ego dubito, quin prius istud à fide feceris: ⁴ sed te male (ut sic dixerim) docuit patientia. Indignum putasti tam multa passum esse propter alienam pecuniam. Illud certe manifestum est, hinc tibi venire fiduciam negandi, quod negasti. Si tortus non esses, mihi illa sufficerent, Pecuniam habui: deponere debui: apud neminem alium deponere illam debui: sciunt servi mei. Mutasti animum post istud tormentum. Si tamen tibi magnum videretur in tormentis esse momentum: & isti torquebuntur. Rem quidem facio miseram: Do in quæstionem (jam dices mihi) servos: sed qui propter hoc servi sunt, ut torqueantur: alioquin non

¹ Apud quem deponendum fuit.] Scribe: Deponendi fuit ratio. Proximum est, ut quæramus apud quem. Si deponendum fuit apud aliquem in civitate, quis amicior mihi? Gronovius.

² Sensem civitatis.] Fab. lib. v. c. 111. Pithæus.

³ Ubi pecuniam credidit esse. Qui.] Lego: sed ipsa vitia ejus, ipsa scelera fa-

cient huic rei auctoritatem. Ubi pecuniam credidit esse, qui quærebat? Non dubitavit & torto tibi & perneganti non credere, ut quæstionem. Gronovius.

⁴ Sed te male docuit Sapiaentia.] Ad id alludit, quod ex Medea dicebatur: Qui ipse sibi Sapiens prodesse nequit, nequicquam sapit. *μισῶ σοφιστῶν, ὅστις ἕξει αὐτῶ σοφός*, Euripides. *Ærodius*.

non eram tam ingratus, ut in hoc nomine adhuc eos detinerem, qui mecum soli fuissent. Sustinebitis igitur tormenta fidelissimi comites: sustinebitis quæstionem optime meriti: sed ignoscite. Facilius est egestatem ferre in hac natis. Me onerat majorum meorum dignitas, onerat prioris consuetudo vitæ, onerat etiam fama: & omnino de innocentia mea quæritur. Indebitam pecuniam ab amico peto: & hunc potissimum quem calumniarer, elegi: cum ¹ si effodit, si abscondit, cum si hic vere pauper est, ne damnato quidem sim recepturus: Rem incredibilem & in qua me dementiæ crimine damnari necesse est. Ante omnia perdidisse me omnem pecuniam dico, ne dives esse possim. Ideo demum mentior, ut mihi cum duobus servis tortis (si tamen quæstioni superfuerint) vivendum sit? si minus, soli, qualis in exilio fui, qualis tyrannum fugerem? Ego si calumnior amicum meum, graviorem poenam ferre non possum: perdo quicquid peto. Et quam causam irascendi tibi habui? quid tantum malefecisti mihi, ut ego non sim tormentis istius contentus? Scio dici simile aliquid etiam ex parte diversa: Quem sibi usum fore pecuniæ dicet? Ante omnia hoc dissimile est: quod pauperi alioqui, & duorum liberorum patri (quæ res acerbiorum paupertatem facit) tamen secreta pecunia & abdita affert securitatem. Nam ut possessiones non pares, ut familiam non emas, non laxiore habites domo, adversus fortunam tamen tutus es: tibi pecunia hoc præstat, ut sis pauper securus. Adjice illud quod tu de longioribus temporibus cogitas. In summa, si vincis, aliquam tamen potes spectare rationem. Ego cur litigem, quid est? ut aliquid auferam? Quid habes nisi depositum? Ego me, judices, hanc pecuniam perdidisse scio. Nam ut damnetis, quo manus mittam? perseverabit enim in ista simulatione homo, quem nec tormenta vicerunt. Omnis litis hujus causa mihi in

hoc

¹ Si effodit, si abscondit.] Scribend. si defodit: & mox, ne à damnato quidem.
Gronovius.

hoc est, ut defendam pudorem meum. Tu tamen inveni, ubi perdiderim nescis? quære: hi servi à me non recesserunt, hi conscii sunt omnium: hi mihi irasci possunt, si tormentis sine causa offeruntur. Non est tamen æquum, comparari fidem tormentorum. Ex altera parte liberi, ingenui torti sunt, ex altera parte servi. ¹ Non facit ista res pertinaciam, sed causa mentiendi. Ego quomodo dico, perseverasti, ut pecuniam lucrifaceres: spectasti sequentia tempora, ² spectasti lucrum. Sic tu dic, servi mei quid spectaturi sunt? quid ex hoc consequentur? Et vos quidem Tyrannus (ut parcissime loquar) dimisit: tu arbitrio tuo torque: quicquid passus es, quicquid adjicere inveniendæ veritatis gratia potes, adhibe dum spiritus erit, dum loqui poterunt. Quære an negent: & si perseveraverint, ³ aude dicere, ³ Homines in tormentis solere mentiri.

C C L X X.

Rapta ex duabus geminis.

QUI CAUSA MORTIS FUERIT, CAPITE PUNIATUR. Ex duabus geminis adolescens alteram rapuit: ea se suspendit: pater alteram eduxit ad magistratus, & præcepit illi, ut morrem raptoris optaret. Adolescens putavit eam esse quam rapuerat: duci eum iussit magistratus. Postea compertum est, quod accidisset. Accusatur pater, quod causa mortis fuerit.

S E R M O.

FACILIS & in promptu ratio est huic seni, quod pertinet ad affectum pœnitentiæ, quod pertinet ad equitatem. Nisi tamen etiam jure defenditur, verendum erit ne illum flentem iudices damnent. Diligenter ergo pugnare circa legem debebimus. Et sane aspe-

¹ Non facit ista res pertinaciam.] Fortasse: Non facit status pertinaciam, sed causa mentiendi. hoc est, sive ingenuitas, sive servitus. Idem.

² Aude dicere, homines in tormentis solere mentiri.] Nam si id ausus sit dicere

adversus servos divitis: ecce idem pauperi objicietur, Ergo & tu mentitus es, qui perseverasti. Ærodius.

³ Homines in tormentis.] Idem Fab. cap. IV. ejusdem libri. Pitheæus.